

Практикум «Новий 2023-2024 навчальний рік: виклики та перспективи»

Людмила БОНДАРЕНКО,
заступник директора КУ «ЦПР «Освітня траєкторія» ДМР

ПЛАН:

1. Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу та викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2023-2024 навчальному році.
1. Рекомендації щодо роботи у змішаному форматі навчання: можливості, ресурси та сервіси.

Під час уроків учителям рекомендується акцентувати увагу учнів на темах, які стосуються:

- становлення української нації
- розвитку міжнаціональних, торгівельних та культурних відносин між країнами
- сучасних міграційних процесів України у контексті війни
- статусу внутрішньо переміщених осіб і біженців
- культурні особливості, звичаї, традиції тих країн, де українські родини шукають прихисток від бойових дій
- політичну та військову допомогу нашій країні країн-партнерів тощо.

Зважаючи на академічну свободу, вчитель може самостійно визначати кількість годин на вивчення програмного матеріалу, змінювати розподіл годин між розділами, використовувати години резервного часу для глибшого вивчення окремих тем, проведення уроків узагальнення і систематизації знань, проведення екскурсій, зустрічей, обговорення дискусійних питань тощо.

Нормативно-правові документи 2023/2024 навчального року

- ❑ [Структура 2023/2024 навчального року \(Інфографіка\)](#)
- ❑ [Методичні рекомендації «Безпечне освітнє середовище: Надання індивідуальної підтримки учням з особливими освітніми потребами під час підготовки до реагування на надзвичайні ситуації»](#)
- ❑ [Наказ Міністерства освіти і науки України від 07 червня 2023 р. № 705 «Про проведення всеукраїнського конкурсу “Учитель року-2024”»](#)
- ❑ [Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.05.2023 № 563 “Про затвердження методичних рекомендацій щодо окремих питань здобуття освіти в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні”](#)
- ❑ [Положення про атестацію педагогічних працівників \(2022р.\)](#)
- ❑ [Лист Міністерства освіти і науки України від 21 жовтня 2022 р. № 1/12392-22 «Про атестацію та підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів дошкільної освіти у період воєнного стану в Україні»](#)
- ❑ [Наказ Міністерства освіти і науки України від 08 серпня 2022 року № 707 «Про затвердження Інструкції з ведення ділової документації у закладах загальної середньої освіти в електронній формі»](#)
- ❑ [Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 01 серпня 2022 року № 1371 «Про затвердження Змін до деяких наказів Міністерства охорони здоров'я України» \(щодо тривалості онлайн-уроків для школярів\)](#)

- ❑ Перелік рекомендованої МОН початкової літератури на 2023/2024 навчальний рік
- ❑ Електронні версії підручників для учнів 1-11-х класів (2023-2024 н.р.)
- ❑ Державна служба України з надзвичайних ситуацій № 03-1870/162-2 від 14.06.2022 року «Про організацію укриття працівників та дітей у закладах освіти»
- ❑ Наказ МОН від 01.04.2022 №289 “Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти”
- ❑ Наказ Міністерства освіти і науки України від 13 липня 2021 р. № 813 “Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти”
- ❑ Наказ МОЗ №2205 від 25.09.2020 “Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти”
- ❑ Наказ МОН від 8 вересня 2020 року №1115 і зареєстровано в Міністерстві юстиції 28 вересня 2020 року за №941/35224 “Деякі питання організації дистанційного навчання”
- ❑ Положення про сертифікацію педагогічних працівників (зі змінами від 24.12.2019 р.)
- ❑ Інструкція з діловодства у закладах загальної середньої освіти
- ❑ Сценарії Першого уроку 2023/2024 навчальному році

Збірники календарних планувань з усіх предметів

- Збірник календарно-тематичних планувань для 1 класу (НУШ) на 2023-2024 н.р.
- Збірник календарно-тематичних планувань для 2 класу (НУШ) на 2023-2024 н.р.
- Збірник календарно-тематичних планувань для 3 класу (НУШ) на 2023-2024 н.р.
- Збірник календарно-тематичних планувань для 4 класу (НУШ) на 2023-2024 н.р.
- Збірник календарно-тематичних планувань з української мови та літератури на 2023-2024 н.р.
- Збірник календарно-тематичних планувань з математики на 2023-2024 н.р.
- Збірник календарно-тематичних планувань з історії на 2023-2024 н.р.
- Збірник календарно-тематичних планувань з географії на 2023-2024 н.р.
- Збірник календарно-тематичних планувань з біології на 2023-2024 н.р.
- Збірник календарно-тематичних планувань зарубіжної літератури на 2023-2024 н.р.
- Збірник календарно-тематичних планувань інтегрованого курсу «Пізнаємо природу» на 2023-2024 н.р.
- Збірник календарно-тематичних планувань інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» на 2023-2024 н.р.
- Збірник календарно-тематичних планувань з мистецтва на 2023-2024 н.р.
- Збірник календарно-тематичних планувань з музичного мистецтва на 2023-2024 н.р.
- Збірник календарно-тематичних планувань з фізичної культури на 2023-2024 н.р.

Постанова Кабінету Міністрів України від 28 липня 2023 р. № 782 «Про початок навчального року під час воєнного стану в Україні».

<https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-pochatok-navchalnoho-roku-pid-chas-voiennoho-stanu-v-ukraini-i280723-782>

- ❖ У закладах загальної середньої освіти тривалість навчального року визначено з 1 вересня 2023 р. до 28 червня 2024 року.
- ❖ Організація освітнього процесу залежить від конкретної безпекової ситуації в кожному населеному пункті.
- ❖ Обласні військові адміністрації і засновники закладів освіти в цих умовах повинні ухвалювати рішення, що необхідні для збереження життя та здоров'я населення.

**МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ**

У новому 2023/2024 навчальному році пріоритетними залишаються питання:

- створення безпечного освітнього середовища у закладі (укриття, запасні виходи),**
- здійснення заходів щодо мінної безпеки (інформування учнів, спільні заходи із залученням ДСНС),**
- забезпечення комфортних умов для учасників освітнього процесу,**
- поліпшення якості освітньої діяльності закладів освіти.**

Державна служба якості освіти України рекомендує:

- ❑ «Абетка для директора» <http://surl.li/adrhdh>
- ❑ «Безпечне освітнє середовище: нові виміри безпеки» <http://surl.li/jloju>
- ❑ Лист Міністерства освіти і науки України від 17.05.2023 року № 1/6990-23 «Про підготовку закладів освіти до нового навчального року та проходження осінньо-зимового періоду 2023/24 навчального року» <http://surl.li/hrxbh>
- ❑ Лист державної служби України з надзвичайних ситуацій №03-1870/162-2 «Про організацію укриття працівників та дітей у закладах освіти» <http://surl.li/clupk>
- ❑ Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.08.2016 № 974 «Про затвердження Правил пожежної безпеки для навчальних закладів та установ системи освіти України» <http://surl.li/afpmz>
- ❑ Наказ Міністерства освіти і науки України від 26.12.2017 № 1669 «Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти» <http://surl.li/anxud>
- ❑ Наказ Міністерства освіти і науки України від 24.02.2023 № 201 «Про затвердження Змін до Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти» <http://surl.li/jlpcm>

Ресурси та сервіси з географії:

«Шкільне життя» : <https://www.schoollife.org.ua/usi-uroky-heohrafiji/>

Інтерактивна карта реального розміру країн <https://www.thetruesize.com/>

Світова спадщина ЮНЕСКО <https://whc.unesco.org/en/interactive-map>

Інтерактивний глобус різних геологічних епох <https://dinosaurpictures.org/>

Всеукраїнська школа онлайн <https://lms.e-school.net.ua/courses/course-v1:UIED+Geography-6th-grade+2020/about>

Шкільне життя <https://www.schoollife.org.ua/usi-uroky-heohrafiji/>

Автентична Україна <https://authenticukraine.com.ua/>

Державна служба статистики України <https://ukrstat.gov.ua/>

ЦРУ <https://www.cia.gov/>

ООН <https://www.un.org/ru/>

Географія просто https://www.youtube.com/@geo_prosto/featured

Інформаційне агентство «Інтерфакс-Україна»

<https://interfax.com.ua/news/blog/894284.html>

Міжнародний банк реконструкції і розвитку <https://www.vsemirnyjbank.org/ru/who-we-are/ibrd>

- ❑ Географічний атлас, 9 клас, - Навчально-методичний ресурс OSVITANET.
- ❑ URL: <https://new.osvitanet.com.ua/heohrafiia/heohrafiia-9-klas/>

- ❑ Зелена революція / Савчук І.Г. // Словник суспільної географії. — Електронний ресурс. —
- ❑ URL: <https://geohub.org.ua/node/3716> (дата звернення: 21.09.2022)

- ❑ Земельний довідник України – 2020 /інфографічний довідник//
- ❑ URL: <https://mailchi.mp/latifundistmedia/zemelyniy-dovidnyk-ukrainy-2020>

- ❑ Земля України: скільки її, кому належить і хто на ній працює/Зануда Анастасія// BBC News Україна.–
- ❑ URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-50223336>

- ❑ Карти України/ Проект «Природа України». – Електронний ресурс.–
- ❑ URL: <https://geomap.land.kiev.ua/>

- ❑ Сільськогосподарська революція (еволуція) .../ Сава Андрій// матеріал у журналі «АгроЕліта» № 5(52) 2017 р.//
- ❑ URL: <https://agroelita.info/silskohospodarska-revolyuetsiya-evolyuetsiya/>

- ❑ Україна входить в ТОП-10 країн світу за площами орних земель/ SuperAgronom.com, 2016-2022.– URL: <https://superagronom.com/news/8942-ukrayina-vhodit-v-top-10-krayin-svitu-za-ploschami-ornih-zemel>
- ❑ Шкільне життя <https://www.schoollife.org.ua/usi-uroky-heohrafiji/>

Інформація

- ❑ 360cities.net – колекція інтерактивних сферичних панорам світу, де можна здійснювати прогулянки вулицями найпопулярніших міст.
- ❑ Сервіси Google – від [Google Maps](https://www.google.com/maps/) та [Street View](https://www.google.com/streetview/) до [Arts&Culture](https://artsandculture.google.com/) – [Earthcam.com](http://earthcam.com) – колекція вебкамер у всіх містах світу
- ❑ Сайти установ та організацій (<https://zapovidnyk.org.ua/>
<https://www.dbr.org.ua/> <https://ukrainer.net/>
- ❑ Спеціально створені веб-ресурси <https://authenticukraine.com.ua/>)
- ❑ NASA (<https://www.nasa.gov/>)
- ❑ CERN (<https://home.cern/>)
- ❑ Мистецькі заклади та загальнорозвиваючі портали: (Лувр <https://www.louvre.fr/> Англійська національна опера, National Geographic <https://www.nationalgeographic.com/>)

Симуляції

[mozaik education](#)

[Solar System Scope – повноцінна модель Сонячної системи](#)

[Google Sky](#) (Google небо) — додаток [Google Maps](#), дозволяє переглядати космічний простір, що оточує [Землю](#).

[HUBBLESITE – матеріали, відзняті Хабблом](#)

[Наука та всесвіт](#)

НУШ 6 клас

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoyi-ukrayinskoyi-shkoli-zaprovadzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku>

Природнича освітня галузь

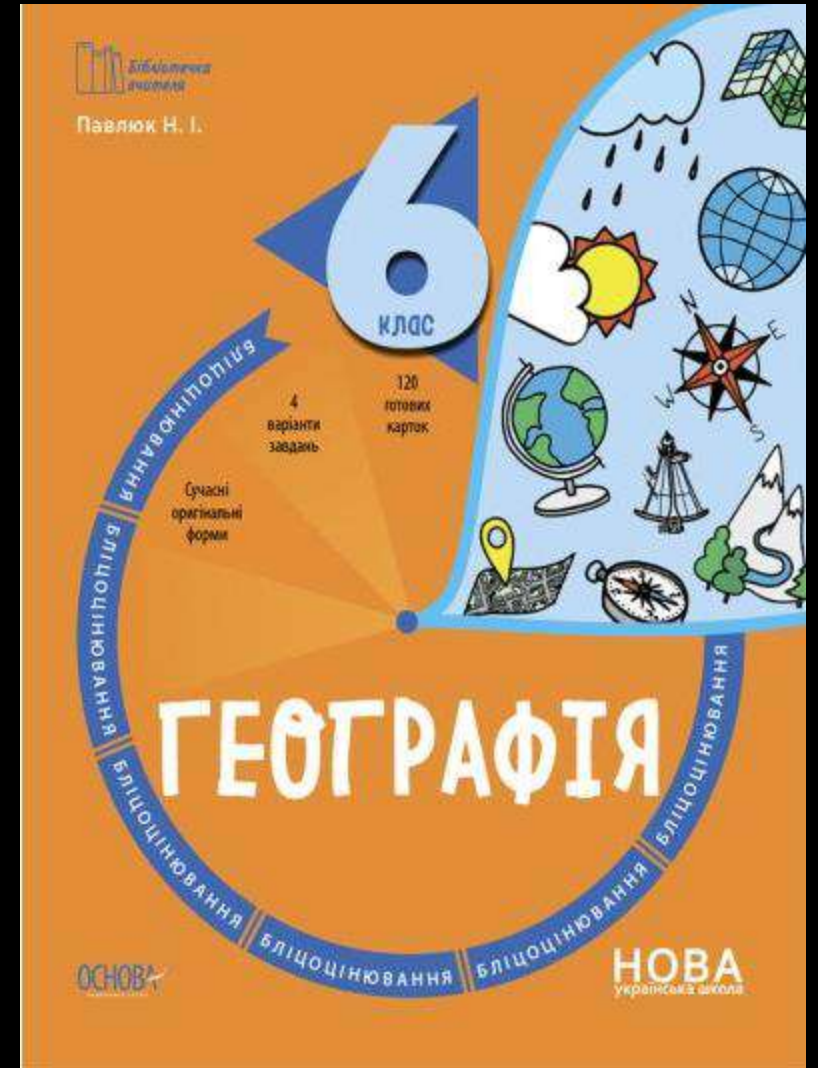
- Пізнаємо природу 5-6 кл. Біда та ін.
- Пізнаємо природу 5-6 кл. Коршевнюк.
- Пізнаємо природу 5-6 кл. Шаламов та ін.
- Пізнаємо природу 5-6 кл. (інтегрований курс)

Бобкова

- Природничі науки 5-6 кл. Білик та ін.
- Довкілля 5-6 кл. (інтегрований курс) Григорович

Географія

- Географія 6-9 кл. Кобернік та ін.
- Географія 6-9 кл. Запотоцький та ін.

Компетентності та наскрізні уміння:

вільне володіння державною мовою
математична компетентність
компетентності в галузі природничих наук,
техніки і технологій
інноваційність
екологічна компетентність
інформаційно-комунікаційна компетентність
навчання впродовж життя
громадянські та соціальні компетентності
культурна компетентність
підприємливість та фінансова грамотність

Оцінювання

ПОТОЧНЕ

ПІДСУМКОВЕ

Практичні роботи – 9

- ❑ *Тематика досліджень, проєктів, практичних та інших робіт може бути змінена вчителем у межах вивчення відповідної теми*
- ❑ *Результати дослідження учнів/учениць учитель оцінює під час презентацій.*

Природнича освітня галузь

- [Пізнаємо природу 5-6 кл. Біда та ін.](#)
- [Пізнаємо природу 5-6 кл. Коршевнюк.](#)
- [Пізнаємо природу 5-6 кл. Шаламов та ін.](#)
- [Пізнаємо природу 5-6 кл. \(інтегрований курс\) Бобкова](#)
- [Природничі науки 5-6 кл. Білик та ін.](#)
- [Довкілля 5-6 кл. \(інтегрований курс\) Григорович](#)

РОЗДІЛ І.

ТІЛА, РЕЧОВИНИ ТА ЯВИЩА
НАВКОЛО НАС

РОЗДІЛ ІІ.

ВСЕСВІТ

РОЗДІЛ ІІІ.

ЗЕМЛЯ — ПЛАНЕТА СОНЯЧНОЇ
СИСТЕМИ

Природознавство

НАВЧАЛЬНІ ПРОЕКТИ

<http://priodaprojects.blogspot.com/>

Практичні роботи

Складання Червоної книги своєї місцевості.

Практичні заняття

Дослідження екологічних проблем своєї місцевості.

Демонстрації: зображень рідкісних рослин і тварин своєї місцевості, що їх занесено до Червоної книги України; відеоматеріалів про екологічні проблеми та шляхи їх розв'язування, охорону природи, природоохоронні території України.

Організація спостережень за природоохоронною діяльністю людей у своїй місцевості.

Змістова лінія «**Екологічна безпека та сталий розвиток**» реалізується через розуміння екологічних проблем своєї місцевості, проведення спостережень за природоохоронною діяльністю в своїй місцевості і власну творчу діяльність під час виконання проекту.

Змістові лінії «**Громадянська відповідальність**» і «**Здоров'я і безпека**» реалізуються при співробітництві і свідомому дотриманні безпечної і відповідальної поведінки під час виконання учнями екологічного проекту.

Змістова лінія «**Підприємливість і фінансова грамотність**» може бути реалізована за умови розрахунку учнями фінансового ефекту від створення нових корисних речей з уживаних під час виконання проекту

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>

Економіка

- Економіка (Профільний рівень)
- Фінансова грамотність (навчальна програма вибірково-обов'язкового предмета для учнів 10-11 класів закладів загальної середньої освіти)

Курс «Економіки» охоплює 5 розділів, які складаються з 26 тем

10 клас	Розділ 1. Фундаментальні поняття економіки (6 тем)
	Розділ 2. Фундаментальні процеси та явища ринкової економіки (7 тем)
11 клас	Розділ 3. Підприємство та підприємницька діяльність (4 теми)
	Розділ 4. Національна економіка та роль уряду у її функціонуванні (5 тем)
	Розділ 5. Світова економіка та інтеграційні процеси (4 теми)

Теми практичних робіт у 10-му класі

1. Визначення показників ефективності використання ресурсів виробництва
2. Структура споживання родин з різним рівнем доходів
3. Визначення альтернативної вартості навчання
4. Оцінка еластичності попиту за ціною для конкретного товару
5. Послуги, які надає банк (страхова компанія)

Теми практичних робіт у 11-му класі

1. Визначення особистої здатності до підприємництва (або Класифікація підприємств мого міста за різними класифікаційними ознаками)
2. Оцінка структури витрат та ціни конкретного продукту за методом «витрати плюс»
3. Розробка бізнес-плану проекту з створення конкретного продукту (послуги)
4. Дослідження залежності між темпом економічного зростання та рівнем безробіття в Україні
5. Оцінка зміни вартості споживчого кошику родини за місяць та її вплив на добробут родини
6. Аналіз зв'язку між рівнем інфляції та рівнем безробіття в Україні та інших країнах
7. Визначення тенденції змін у структурі надходжень та видатків до державного бюджету України
8. Аналіз структури та порівняння торгового і платіжного балансу різних країн

Практичні роботи

Нам важлива Ваша думка

<https://forms.office.com/e/p2ZfSnggJW>